

bruine kleedij, dat ingedoken in haar wollen doek triestig zit te turen, de onderlip naar voren gerekt. Achter haar vult het de ruimte met stemmiggrijze atmosfeer.

In een grauwe straat in vroegen morgenmist geeft hij een troep paarden, schunnige dieren, voortgedreven door een man in blauwen kiel, en de kleuren schimmen vaag door den nevel. Een fijn gevoeld triestig schilderijtje.

Op deze tentoonstelling ziet men Lary het meest als schilder van koeien. De anatomie daarvan schijnt voor hem geen geheimen te hebben.

A. O.

MODERNE HOLLANDSCHE KUNST IN HET BUITENLAND.

De Larensche Kunsthandel houdt dezer dagen te Weenen een tentoonstelling. In de uitnoodiging wordt deze aangeduid als een overzicht der hollandsche schilderkunst van 1870 af, dat wil dus zeggen: van den bloei der Haagsche en der Amsterdamsche school en van den tegenwoordigen tijd. In dit stuk worden de namen Israëls, Maris, Mauve en Weissenbruch met bijzonderen nadruk genoemd. Met deze veelbelovende aankondiging stemt overeen de plechtige wijze waarop de opening geschiedt. De nederlandsche gezant en de oostenrijksche Minister van onderwijs verschijnen, omringd van een uitgelezen schaar hoogmogende kunstbeschermers, die zich de lang verwachte gelegenheid, de glorie der sinds jaren vertrouwde namen nu eindelijk eens uit hun werken zelve te zien stralen, niet willen laten ontgaan. Dit officieele apparaat, eenmaal in werking gesteld, funktioneert onberispelijk. De gezant houdt een aanspraak, de tentoonstelling wordt gekenmerkt als een merkwaardig dokument der cultuur-uitwisseling en als een bewijs voor de hartelijke betrekkingen tusschen beide staten — achteraf verneemt men ten overvloede, dat zij tevens is te beschouwen als een uiting

van dankbaarheid, die de hollandsche journalisten den Weeners verschuldigd waren na de beminnelijke ontvangst in den herfst van 1913. Tot zoover de insceneering.

Nu de zaak zelf. De leidende Hagenaars: van Jozef Israëls een biddende vrouw, een hard, rechtaf uiterlijk werk, en een variant op het bekende, zeer dikwijls behandelde ouderdomsmotief der „Thuiskomst”, door dit voorbeeld in niet geheel rijpen staat vertoond, en zeker behoorend tot de zwakste werken dezer serie. Voor een publiek, dat den Meester niet op andere wijze heeft leeren kennen, spreekt uit het hier tentoongestelde geenszins het karakter zijner kunst; en dat niet alleen, maar het moet dat karakter zelfs geheel verkeerd verstaan. Van Jacob Maris een klein landschap, waaruit voor de kenners velerlei valt op te maken, en een vrouw in schaduw van bosch. Het is een vroeg werk uit de zestiger jaren, meer waarschijnlijk in Antwerpen dan in Parijs en vermoedelijk met hulp van Alma Tadema ontstaan. Het schilderij der liggende vrouw uit de verzameling Randwijk in den Haag en dat van de badenden bij Mr. Cremers te Scheveningen zullen hieromtrent nadere opheldering kunnen verschaffen. Wat daarvan zij — tezamen zeker een slechts zeer armelijke proefje uit den vorstelijken rijkdom des oudsten broeders Maris. Van Willem een groot koeienstuk, in 't geheel niet af, lucht en licht nog niet doorgevoerd, een droevig getuigenis voor dezen zwelger in de hollandsche weidezoon. Een kleine, degelijke Gabriël, maar nog uit den overgangstijd, toen hij zich van Roelofs vrij maakte. Twee matige Neuhuys'en, een mooi moeder-stuk van Kever, een sterke aquarel van Weissenbruch, en van Mauve twee teekeningen. Deze karige keur, die meer de zwakheden dan de hooge deugden der groote meesters naar voren brengt, wordt daarenboven doodgedrukt door een massa napraters zonder belang, die in Holland weinig of niets in te brengen hebben. De leidende persoon-

lijkheden der tweede generatie zijn vertegenwoordigd door een vroege, temperamentvolle aquarel (artillerie) en een gronderig, bewegingloos bouwterrein van Breitner, een vale, weinigzeggende Brug te Toledo van Bauer, en door een vrouw-in-handeling van Isaac Israëls, die de fameuse kwaliteiten van dezen kunstenaar tenminste aanduiden. De Zwart en Suze Robertson zijn op dezelfde wijze gerepresenteerd, d. w. z. van ieder dezer beide schilders is er een stuk dat hun karakter duidelijk maakt — en dan een tweede, dat dit verduistert en van geen belang doet lijken.

Nu schijnt het opgesomde nog wel genoeg betrekkelijke waarde te bezitten. Maar men stelle zich voor, dat deze weinige en, zooals aangetoond, ten eenenmale onwaardig vertegenwoordigde meesters daarenboven volledig onderduiken in de massa van die volgelingen, die het niet sterk voor zich sprekende werk der leiders naar beneden drukken en banalizeeren. Men bedenke ook, dat vooral die jongeren zich daar ginds op den voorgrond dringen, welke alle dwalingen en alle sensatie-jagerij der jongsten in Frankrijk en Duitschland nog eens overdoen. En het gevolg hiervan in 't slecht onderrichte buitenland? De Grooten, wier roem eerbiedig te onderhouden en te verbreiden wij ons tot een plicht maken, worden miskend, de minderwaardige achterhoede geeft den maatstaf aan voor geest en kunnen der moderne hollandsche schilders, en de bittere gewaarwording, dat aan hun arbeid al het in den bodem gewortelde, alle trouw aan den geboortegrond vreemd geworden is, blijft ons niet bespaard. Wij hebben nagelaten het Weensche publiek, in het aanzicht van deze misleidende bloemlezing, op

de werkelijke waarde der moderne hollandsche kunst te wijzen, wij wenschten geen commercieele belangen in den weg te staan, ofschoon wij de plicht gevoelden, aan deze maskerade van zoogenaamde, uitverkoren vertegenwoordiging een einde te maken en het kind bij zijn waren naam te noemen: een affaire! De ondernemer zal zich op de in 't algemeen gunstige kritiek der dagbladers beroepen. Doch ik stel hem als antwoord daarop voor, zijn tentoonstelling, zoo als zij is en met gelijke pretensie van officieele vertegenwoordiging der hollandsche kunst sinds 1870, in Holland te herhalen, en dan aan de kenners hier het woord te laten. Ik geloof dat zij met mij eenstemmig zullen zijn in het afweren dezer aanspraken en de tentoonstelling, evenals ik, slechts zullen laten gelden als een, meer of minder deftige, zakenonderneming.

Gewichtiger schijnt de behoefte, die uit dit ondernemen eindelijk in volle klaarheid en dringendheid aan den dag treedt: Het moet er eindelijk eens van komen, dat de openbare en private verzamelaars in Holland een volledige tentoonstelling der moderne hollandsche meesterwerken in Duitschland en Oostenrijk, waar deze nog zeer diep onderschat worden, als een zaak van eer beschouwen en ten uitvoer brengen. Wat in Duitschland mogelijk is en onlangs pas weer in Dresden geschiedde, waar bovendien de bezitters van moderne Fransche meesterwerken uit Duitsche steden hun schatten grootmoedig ter bezichtiging stelden, zal in Holland zeker mogelijk zijn, waar de aanleiding tot zulk een plan nog edeler, het resultaat veel trotscher zou zijn.

MAX EISLER.

